

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Směnka - nesměnka: směnka padělaná

Přestože je padělaní směnky v rovině trestního práva přísně postihováno, nelze padělaní nebo pozměnění tohoto cenného papíru, jakož i padělaní nebo pozměnění některého ze směnečných prohlášení vyhotovených na uvedené směnečné listině, a uplatnění směnečného nároku, jenž je dovozován z nepravé (padělané) směnky nebo ze směnky s padělaným dalším směnečným prohlášením, považovat za až tak výjimečný jev. Padělaná směnka je zpravidla formálně platnou směnkou, jež je stížena materiální neplatností.

V souvislosti s nepravou směnkou se tak naskýtá hned několik otázek: Je padělaná směnka reálnou směnkou? Jsou osoby podepsané na padělané směnce z této směnečně zavázány? A jsou směnečně zavázány osoby označené na padělané směnce jako směneční dlužníci? Jaký je právní režim padělané směnky a uplatnění směnečného nároku, jenž je z padělané směnky dovozován?

Směnku lze padělat připojením nepravého podpisu výstavce na tento cenný papír nebo doplněním textu směnky nad originální podpis, jenž nebyl učiněn s cílem vyhotovit směnku nebo blankosměnku. Využití podpisu z jiné listiny k padělaní směnky lze označit jako zneužití „listinného brownfieldu“.

Padělaní se může týkat jak směnky (základní směnky), tak i dalšího směnečného prohlášení, které je vyhotoveno na směnce.

1. Padělaní a pozměnění (zfalšování) listiny, směnky nebo dalšího směnečného prohlášení

V první řadě je třeba si vyjasnit pojmy padělaní, pozměnění a zfalšování směnky. Pojmy „padělaní“ a „zfalšování“ jsou často vnímány jako synonyma, případně jako pojmy s obdobným obsahem. Ve skutečnosti se však nejedná o zaměnitelné způsoby manipulace s listinou. Padělaní je procesem, jenž spočívá ve vytvoření nové listiny, zfalšování spočívá v modifikaci již existující listiny,^[1] když podstatný je fakt, že falšováním listiny je takový zásah do uvedené písemnosti, při níž se nemění právní kvalita uvedené směnečné listiny. Ve vztahu ke směnkám bych výše uvedenou definici upřesnil tak, že padělaním směnky je vytvoření nové směnky a zfalšování směnky spočívá v úpravě obsahu již existující směnky. Pozměnění a zfalšování směnky jsou synonyma, když s výrazem „zfalšování“ je možné se setkat zejména ve starší literatuře.^[2]

Nepravá je listina, jež postrádá autenticitu, nebo listina, která obsahuje nepravý podpis jejího autora. Uvedená charakteristika se plně vztahuje i na směnky. Padělaná je směnka, z jejíhož obsahu vyplývá, že ji deklarovaný autor nepodepsal nebo tuto podepsal nikoli jako směnku nebo blankosměnku, a přesto vykazuje znaky formálně platné směnky.

Padělaní směnky je jednání uskutečněné s cílem vytvořit novou nepravou směnku, tedy dát vzniknout neautentické směnce. Může se tak stát buď na zelené louce (od základu), nebo s využitím části jiné listiny, jejíž podpis poskytuje nepravé směnce zdání autenticity.

2. Směnka, základní směnka a další směnečná prohlášení

Padělání se může týkat směnky jako listiny i některého směnečného prohlášení, které je na směnce vyhotoveno. Směnka je cenným papírem se značně variabilním obsahem. Jednu z rovin obsahové proměnlivosti smének představuje fakt, že se tento cenný papír může sestávat jen z jednoho písemného právního jednání (základní směnky) nebo že může obsahovat více směnečných prohlášení.

Esenciálním předpokladem existence směnky je tzv. základní směnka (základní směnečné prohlášení). Základní směnka je hlavním a určujícím směnečným prohlášením, jehož vyhotovení je v drtivé většině případů prvotním počinem, jenž směřuje ke vzniku směnky jako cenného papíru.^[3] Základní směnkou je ta část směnečné listiny, která vznikla právním jednáním výstavce. Základní směnka se sestává z podstatných náležitostí směnky a z případných směnečných doložek. Podstatné náležitosti směnky, jež představují esenciální část základní směnky (tzv. směnku minimální), jsou vymezeny v ustanovení čl. I. § 1 zákona č. [191/1950](#) Sb. směnečného a šekového (dále rovněž „ZSŠ“) - v případě cizí směnky - nebo v ustanovení čl. I. § 75 ZSŠ - v případě vlastní směnky.

Součástí směnky mohou být i další směnečná prohlášení (akcept, rukojemská prohlášení, indosamenty). Pokud se směnka sestává jen ze základní směnky, platí, že obsah směnky tvoří jen základní směnka. Byla-li na směnku připojena další směnečná prohlášení, je obsah směnky tvořen jednak základní směnkou, jednak těmito dalšími směnečnými prohlášeními. Vždy je však třeba mít na paměti, že směnka je tvořena základní směnkou, na niž mohou být jako doplňující obsahové součásti připojena další směnečná prohlášení.

3. Padělání směnky a dalších směnečných prohlášení

Protože základní obsahovou složku směnky, s jejíž existencí stojí a padá směnka jako cenný papír, tvoří základní směnka, lze za padělanou směnku považovat jen směnku, jejíž základní směnka je dotčena uvedeným nekorektním počinem v podobě padělání. Z hlediska padělání je třeba uvažovat ve zjednodušené rovnici směnka = základní směnka. Týká-li se padělání některého z dalších směnečných prohlášení, nejedná se o směnku padělanou, neboť esenciální základ tohoto cenného papíru, kterým je základní směnka, je pravým originálním právním jednáním, ale o směnku s padělaným dalším směnečným prohlášením. Je tomu tak proto, že vystavením autentické originální směnky a jejím vydáním remitentovi je geneze směnky dokončena a emitovanou pravou směnku nelze dodatečně padělat. Takovýto cenný papír lze dodatečně stigmatizovat zfalšováním dalšího směnečného prohlášení. Protože ale podstatu směnky tvoří vždy základní směnka, lze za padělání směnky považovat jen zfalšování základní směnky. Padělání dalšího směnečného prohlášení vyhotoveného na pravé základní směnce má za následek existenci pravé směnky s padělaným nebo zfalšovaným dalším směnečným prohlášením.

4. Způsoby padělání směnky a směnečného prohlášení

Autenticita (pravost) listiny, což platí i pro směnku a další směnečná prohlášení, je dána sounáležitostí textu a podpisu. Padělání směnky nebo jiného směnečného prohlášení tak může spočívat v manipulaci s podpisem nebo s textem listiny. Směnku nebo směnečné prohlášení lze padělat dvěma základními způsoby - vyhotovením nepravého podpisu na písemnost obsahující text směnky nebo doplněním textu směnky na listinu, která obsahuje pravý podpis, jenž na tuto nebyl připojen s úmyslem vytvořit směnku nebo blankosměnku, případně jinou směnečnou listinu (například směnku neúplnou). Za padělanou je třeba považovat směnku, která

- obsahuje nepravý podpis výstavce (nebo blankopříjemce či blankoavalisty), nebo
- vznikla dodatečným doplněním textu směnky nebo části textu směnky na listinu, která nebyla podepsána s úmyslem vytvořit směnku nebo blankosměnku.

5. Nepravé podpisy a nepravá směnečná prohlášení

Text směnky nemusí být vyhotoven rukopisně. K uvedenému lze sdělit, že rukopisně vyhotovené směnky jsou spíše výjimkou než pravidlem. Znění základní směnky nemusí být vyhotoveno výstavcem tohoto cenného papíru. Text směnky může vytvořit výstavce nebo jiný emitent listiny (blankopříjemce či blankoavalista), může jej však připravit i remitent nebo třetí osoba.

Listina je pravá v případě, že obsahuje originální podpis a text, který obsahovala v době, kdy byla podepsána. Vše uvedené platí i pro směnečná prohlášení (včetně základní směnky). Výjimku z uvedeného pravidla představuje mechanismus postupného vzniku směnky cestou emise blankosměnky a následného doplnění chybějícího textu do této. Směnka je totiž pravá i v případě, že byla podepsána jako směnečný blanket s neúplným textem, který byl do této dodatečně doplněn.

Ve vztahu k vymezení pravé směnky představují situaci sui generis blankosměnky emitované v podobě blankoakceptu nebo blankoavalu. Emitentem směnky i blankosměnky je zpravidla výstavce. Blankosměnku však může vytvořit a uvést do oběhu i blankopříjemce nebo blankoavalista, čímž emitují blankosměnku v podobě blankoakceptu nebo blankoavalu, jež obsahuje jimi podepsané akceptační nebo rukojemské prohlášení, a do níž se dodatečně doplňuje podpis výstavce a část textu základní směnky (když část textu základní směnky je předpřipravena již na blankoakceptu nebo blankoavalu, protože uvedený typ blankosměnky bývá vyhotoven na směnečném formuláři).

Alfou a omegou každé listiny a každého písemného právního jednání je podpis. Podpis činí z psaného či tištěného nepodepsaného textu listinu. Je tomu tak i u nepodepsaného vyplněného směnečného formuláře nebo nepodepsaného textu, jež se sestává z podstatných náležitostí směnky - podpis takovou písemnost bez právních účinků upgraduje na směnku. Podpis autorizuje text listiny, neboť propojuje vůli podpisatele s obsahem písemného právního jednání (zpravidla i listiny), když tato vůle je navenek deklarována obsaženým textem.^[4]

Padělání směnky nebo jiného směnečného prohlášení je tedy možné z hlediska způsobu provedení orientovat na podpis nebo na text - může tak spočívat v připojení nepravého podpisu pod text směnečného prohlášení, nebo může být uskutečněno dodatečným doplněním textu základní směnky nebo jiného směnečného prohlášení nad pravý podpis, který byl učiněn z jiného důvodu.

Za padělání směnky s využitím padělaného podpisu je třeba považovat opatření kompletní základní směnky (obsahující všechny podstatné náležitosti směnky) nepravým podpisem. Paděláním dalšího směnečného prohlášení pomocí padělaného podpisu je vyhotovení dalšího směnečného prohlášení na směnku, které je kryto nepravým podpisem.

O padělání směnky v podobě doplnění základního textu tohoto cenného papíru se jedná v případě, že je na listinu, která obsahuje podpis osoby, který je následně prezentován jako podpis výstavce směnky, doplněn text základní směnky nebo jeho určujících částí (označení, že jde o směnku a případně platebního příkazu nebo platebního slibu), pokud podpis, jenž je následně vydáván za podpis výstavce směnky, nebyl na původní listinu připojen s úmyslem vyhotovit směnku nebo blankosměnku. Za padělání směnky doplněním textu lze považovat doplnění celého textu základní směnky nebo jeho určujících částí do nesměnečné listiny. Za padělání směnky lze považovat doplnění textu tohoto cenného papíru nad podpis i v případě, že listina již obsahovala některé z podstatných

náležitostí směnky (například údaj o místě a datu vystavení nebo i údaj peněžité částky anebo osoby, která je následně vydávána za remitenta), pokud se tyto v textu původně nacházely nikoli jako podstatné náležitosti směnky.

Doplnění části textu do listiny, která byla emitována jako směnečná listina, představuje změnu textu listiny.

Ne každé padělání směnečného prohlášení lze ve výsledku považovat za padělání směnky. Za zásadní je nezbytné považovat klasifikaci falzifikačních jednání na padělání základní směnky a padělání dalších směnečných prohlášení. Za padělanou je totiž namísto považovat směnku, u níž se padělání týká jejího esenciálního základu, tedy základní směnky. Lze se tak setkat s padělanými (nepravými) směnkami a se směnkami s padělaným (nepravým) dalším směnečným prohlášením. Pokud byla směnka emitována v podobě blankoakceptu, je finální směnka padělkem v případě, že obsahuje padělané akceptační prohlášení nebo padělanou základní směnku. Pokud směnka vznikla per partes jako blankosměnka a byla následně vyplněna na úplnou směnku s tím, že směnečný blanket měl podobu blankovalu, je namísto směnku považovat za padělanou v případě, že je nepravé prvotní rukojemské prohlášení nebo že je nepravá základní směnka.

6. Padělání směnečného prohlášení připojením nepravého podpisu

Padělání směnky cestou připojení nepravého podpisu výstavce a padělání směnečného prohlášení připojením nepravého podpisu příjemce, avalisty, indosanta nebo příjemce pro čest lze uskutečnit:

- paděláním podpisu,
- zfalšováním podpisu,
- vyhotovením podpisu vymyšlené osoby.[5]

6.1. Padělaný podpis

Padělaný podpis je vyhotoven osobou odlišnou od toho, kdo je samotným podpisem nebo textem směnečného prohlášení identifikován jako podpisatel. Podpis může být padělán ručním psaním – zpravidla napodobením originálního podpisu, nebo technickým vyhotovením napodobeniny podpisu – zpravidla tiskem, otiskem razítka nebo datovým přenesením grafické podoby podpisu. Padělanou je ručně psaná signatura nebo technicky vyhotovená napodobenina, která je na směnku připojena s cílem vytvořit dojem, že se jedná o pravý podpis osoby odlišné od podpisatele. Za padělaný je třeba považovat nepravý podpis existující osoby.

6.2 Zfalšovaný podpis

Za zfalšovaný je považován původně pravý podpis, který byl dodatečně upraven, doplněn nebo jinak pozměněn osobou odlišnou od podpisatele. Zfalšování je založeno na existenci pravého podpisu, který je dodatečně neoprávněně pozměněn či doplněn osobou odlišnou od původního podpisatele. Pozměnění podpisu může směřovat k záměně identity směnečného dlužníka, když je k pravé části podpisu spočívající v uvedení příjmení podpisatele doplněno jiné křestní jméno.[6]

6.3 Podpis vymyšlené osoby

Podpis vymyšlené osoby je nepravou signaturou, která je vytvořena tím způsobem, že se podpisatel

na směnku podepíše tak, že z podpisu nebo obsahu směnky vyplývá, že směnku podepsala existující osoba, která však neexistuje a byla tedy podpisatelem směnky vymyšlena. Směnky obsahující v postavení výstavce takové směnečné listiny podpis neexistující osoby jsou označovány jako směnky sklepní.[7]

6.4 Jiný pohled na nepravé a padělané podpisy

Výše uvedený pohled na vymezení nepravých a padělaných podpisů není jediný. V literatuře je možné se setkat s definicí nepravých a padělaných podpisů, v jejímž rámci jsou

- za padělané považovány podpisy, které jsou uskutečněny osobami odlišnými od deklarovaných podpisatelů s tím, že jedním z charakteristických rysů takové signatury je snaha o napodobení originálního podpisu,
- za nepravé (případně prosté nepravé) považovány podpisy osob, jež jsou na směnku připojeny rovněž osobami neshodujícími se s deklarovanými podpisateli s tím, že průvodním jevem těchto podpisů není ambice napodobit originální signaturu.[8]

6.5 Nepravé zastoupení

Do množiny nepravých podpisů je některými autory začleněn i podpis zástupce, který směnku podepíše jako zástupce s tím, že tak učiní jménem zastoupeného.[9] S uvedeným právním závěrem se neztotožňuji. Takto nekorektně realizované zastoupení, jež označuji jako nepravé zastoupení, je třeba považovat za nezvládnutou podobu zastoupení, nikoli za připojení nepravého podpisu na směnku, tedy za padělání směnky nebo směnečného prohlášení. Nesprávně provedené zastoupení, jež je realizováno s úmyslem zastoupit při vystavení směnky nebo připojení směnečného prohlášení na směnku, není projevem snahy vyhotovit na směnku nepravý podpis, ale nezvládnutým jednáním za jiného. Nepravé zastoupení uskutečněné podepsáním jména zastoupeného nenaplnuje jeden ze základních znaků připojení nepravého podpisu na směnce, kterým je úmysl navodit dojem, že směnku podepsal deklarovaný podpisatel, uvedený mechanismus připojení podpisu na směnku tak nelze považovat za vyhotovení nepravého podpisu na uvedený cenný papír. Právní důsledky nepravého zastoupení při směnečných úkonech, tedy zastoupení, jež je uskutečněno podepsáním jména zástupce, upravuje ustanovení čl. III. § 3 ZSŠ tak, že uvedený podpis nezavazuje ani nekorektně zastoupeného, ani zástupce, který směnku podepsal jako nepravý zástupce.

7. Padělání směnečného prohlášení doplněním jeho textu

Druhou podobu padělání směnečného prohlášení představuje doplnění textu

- základní směnky nebo její části nad podpis, který byl vyhotoven na listinu s jiným obsahem a bez úmyslu vystavit směnku, nebo
- dalšího směnečného prohlášení na směnku nad podpis, který byl na tento cenný papír připojen z jiného důvodu s úmyslem učinit směnečné prohlášení, jehož text byl k podpisu připojen dodatečně.

Doplněním textu k dříve vyhotovenému podpisu tak lze padělat jak základní směnku, tak i další směnečné prohlášení.

Doplnění textu základní směnky nad podpis, který na listinu nebyl vyhotoven z důvodu vystavení směnky, představuje padělání směnky, které spočívá ve zneužití podpisu připojeného na listinu, která nebyla a neměla být směnkou. Podstatou padělání směnky doplněním textu je vytvoření listiny, která

vykazuje znaky formálně platné směnky, tak, že do dříve podepsané listiny, s jejímž vyhotovením nebylo spojeno udělení oprávnění vyplnit blankosměnku, je neoprávněně bez odpovídající „licence“ dodatečně doplněn text základní směnky. Součástí procesu padělání směnky doplněním textu je zpravidla odstranění části původní listiny, když odstraněna je ta její část, na které je vyhotoven původní text s tím, že na základ nové listiny s originálním podpisem, jež vznikla odstraněním původního textu, je doplněn text základní směnky. K odstranění původního textu listiny, jež má posloužit jako základ budoucí padělané směnky, lze použít i jiné metody - například chemické odstranění zápisu. K padělání směnky doplněním textu jsou využívány listiny, ve kterých je podpis umístěn s takovou mezerou mezi podpisem a textem, do nějž lze umístit text základní směnky.

Doplněním textu lze padělat i další směnečná prohlášení. Tento způsob padělání se může týkat kteréhokoli ze směnečných prohlášení, největší logiku dává u rukojemského prohlášení a kvitance, případně u indosamentu, jež je vyhotoven na lící straně směnky. K padělání doplněním textu dalšího směnečného prohlášení lze zneužít zejména podpis, který je na směnku přičiněn z důvodu poskytnutí svědectví o vystavení směnky nebo z důvodu ověření pravosti podpisu.

8. Možné kombinace padělání směnečných prohlášení

Rozlišení mezi padělanými směnkami a směnkami s nepravým (padělaným) dalším směnečným prohlášením vychází z faktu, že pokud je emitována pravá směnka, nelze z ní dodatečně připojením jakéhokoli právního jednání nebo jakýmkoli jiným zásahem do textu učinit padělek. Směnka, která je jednou emitována jako pravá, může být nadále směnkou pravou. Může však být opatřena nepravým dalším směnečným prohlášením, v takovém případě vzniká pravá směnka s padělaným dalším směnečným prohlášením.

Z hlediska padělání se tak lze setkat se směnkou pravou nebo padělanou, jakož i se směnkou pravou nebo padělanou, která obsahuje pravé nebo padělané další směnečné prohlášení (akceptační prohlášení či rukojemské prohlášení, indosament, případně přijetí pro čest, jakož i kvitanci).

9. Právní následky padělání směnky a/nebo dalšího směnečného prohlášení

Padělání či nepravost směnky nebo dalšího směnečného prohlášení způsobuje, ať již je dána připojením nepravého podpisu nebo nedovoleným doplněním textu, materiální neplatnost směnky nebo směnečného prohlášení, které je „kryto“ nepravým podpisem nebo které bylo paděláno neoprávněným doplněním textu. Formální platnost směnky nebo dalšího směnečného prohlášení není nepravostí podpisu vyhotoveného za účelem autorizace směnečného prohlášení nebo textu směnečného prohlášení dotčena.

Na tomto místě považuji za nezbytné krátce vysvětlit problematiku formální a materiální neplatnosti směnečných prohlášení. Za jedno ze specifik směnečného práva je třeba považovat fakt, že neplatnost směnečných právních jednání (tzv. směnečných prohlášení) je členěna na neplatnost materiální a/nebo formální.^[10] Fakt, zda je směnečné prohlášení (tedy i základní směnka) stiženo formální nebo materiální neplatností, má zásadní vliv na právní následky předmětného neplatného směnečného prohlášení i právní následky dalších směnečných prohlášení připojených na tutéž směnku.

9.1. Materiální neplatnost směnečných prohlášení

Materiální neplatnost směnečného prohlášení je způsobena takovou vadou tohoto směnečného písemného právního jednání, která není patrná z jeho textu.[11] Zákon směnečný a šekový prohlašuje podpis, jímž je „kryto“ (autorizováno) materiálně neplatné směnečné prohlášení za nezávazný. Pojem nezávaznost je vztahován nejen k podpisu, ale i k samotnému materiálně neplatnému směnečnému prohlášení.[12] Materiální neplatnost – nezávaznost směnečného prohlášení lze v rovině parafráze definovat tak, že je způsobena okolností, která není patrná z textu směnky, v důsledku čehož ji lze označit jako skrytou právní vadu tohoto směnečného písemného právního jednání.

9.2. Formální neplatnost směnečných prohlášení

Formální neplatnost směnečného prohlášení je způsobena skutečností, která je zřejmá (patrná) z textu tohoto směnečného písemného právního jednání. Formální neplatnost směnečného prohlášení je tedy patrná přímo z textu směnky.

9.3. Právní následky materiální a formální neplatnosti směnečných prohlášení

Ve vztahu k formální a materiální neplatnosti směnečných prohlášení se prosazuje ve směnečném právu často uplatňované pravidlo „co není ve směnce, není ve světě“. Uvedené rčení je nezbytné zohledňovat „s rezervou“, protože jeho důsledné uplatnění není možné, neboť okolnosti, které nejsou ze směnky zřejmé, nelze ignorovat. Skutečností patrným ze směnky je však třeba přiznávat výraznější vliv na obsah směnečného vztahu než skutečností, jež zůstávají skryty pohledu potenciálního nabyvatele směnky, který její právní režim může posoudit jen na základě obsahu tohoto cenného papíru.

Dominance okolností patrných z textu směnky konvenuje i se skripturní povahou tohoto cenného papíru. Fakt, že je směnka skripturou, se projevuje (mimo jiné) tak, že obsah směnečného vztahu určuje a ovlivňuje primárně text směnky.

V souladu s výše uvedenými faktory má formální neplatnost směnky nebo dalšího směnečného prohlášení širší a silnější dopady na obsah směnečného vztahu. Vykazuje totiž potenciál negativně ovlivnit existenci směnečných závazků podpisatelů dalších směnečných prohlášení. Formální neplatnost směnky způsobuje, že z tohoto cenného papíru není nikdo směnečně zavázán – ani výstavce, ani žádný z podpisatelů dalších směnečných prohlášení. Formální neplatnost dalšího směnečného prohlášení způsobuje, že není směnečně zavázán podpisatel tohoto směnečného právního jednání a podpisatelé akcesorických směnečných prohlášení (zejména rukojemských prohlášení), která jsou funkčně spojena s předmětným formálně neplatným směnečným prohlášením (například je-li formálně neplatné akceptační prohlášení, není směnečně zavázán příjemce a avalista, který směnku avaloval za příjemce).

Materiální neplatnost směnky a dalších směnečných prohlášení ovlivňuje existenci směnečného závazku podpisatele materiálně neplatného směnečného prohlášení, do právního postavení podpisatelů dalších směnečných prohlášení ve směnečném vztahu se nijak nepropisuje. Je-li tedy směnka materiálně neplatná (například z důvodu nepravosti podpisu jejího výstavce), není z této směnečně zavázán výstavce, existenci směnečných závazků dalších podpisatelů směnečných prohlášení vyhotovených na uvedené směnce (příjemce, avalistů, indosantů), však uvedená materiální neplatnost směnky (v naznačeném případě způsobená nepravostí podpisu výstavce) nijak neovlivňuje.

9.4. Materiální neplatnost (nezávaznost) směnečných prohlášení a samostatnost směnečných závazků

Materiální neplatnost (nezávaznost) směnečného prohlášení, která je způsobena mimo jiné nepravostí uvedeného směnečného písemného jednání, je bezprostředně spjata se samostatností směnečných závazků. Samostatnost směnečných závazků je zakotvena v již dříve zmíněném a citovaném ustanovení čl. I. § 7 ZSŠ. Uvedené ustanovení zakládá právní režim, v jehož rámci má nezávaznost podpisu – tedy i jeho nepravost – vliv pouze na materiální platnost směnečného prohlášení, které je nezávazným podpisem kryto, což znamená, že z pohledu materiální platnosti (závaznosti) směnečných prohlášení jsou směnečné závazky zcela samostatné.[\[13\]](#)

Stejný důsledek v podobě materiální neplatnosti (nezávaznosti) má i fakt, že bylo směnečné prohlášení paděláno doplněním jeho textu do listiny, která obsahuje pravý podpis, která nebyla vyhotovena jako směnka nebo její zárodek. Uvedená relace mezi paděláním směnečného prohlášení doplněním jeho textu je nepochybná a je třeba ji při posuzování směnečných vztahů a směnečných závazků zohledňovat i přesto, že uvedený závěr není v ustanovení čl. I. § 7 ZSŠ takto explicitně zakotven. Mezi paděláním směnečného prohlášení připojením nepravého podpisu a paděláním směnečného prohlášení doplněním jeho textu neexistuje rozdíl, který by odůvodňoval závěr, že padělání základní směnky doplněním jejího textu zabraňuje vzniku směnečných závazků dalších podpisatelů tohoto cenného papíru. Padělání směnky doplněním jejího textu není z uvedené směnečné listiny navenek patrné, jeho důsledkem tudíž nemůže být negativní vliv na existenci směnečných závazků dalších podpisatelů uvedeného cenného papíru. Účel uvedeného ustanovení je však natolik jednoznačný (zakotvuje samostatnost směnečných závazků, tedy absenci vlivu materiální neplatnosti jednoho směnečného prohlášení, na závaznost dalších směnečných prohlášení vyhotovených na téže směnce), že o uvedeném dopadu ustanovení čl. I. § 7 ZSŠ nemohou při uplatnění jeho teleologického výkladu existovat důvodné pochybnosti.

9.5. Konkrétní právní následky nepravosti směnečného prohlášení nebo podpisu na směnce

Právní následky nepravosti směnečného prohlášení nebo podpisu na směnce lze situovat do čtyř oblastí:

- vliv nepravosti směnečného prohlášení nebo podpisu na směnečném prohlášení na závazek podpisatele nepravého směnečného prohlášení a osoby situované do pozice směnečného dlužníka,
- vliv nepravosti směnečného prohlášení nebo podpisu na směnečném prohlášení na závazky dalších podpisatelů směnky,
- vliv nepravosti směnečného prohlášení nebo podpisu na směnečném prohlášení na směnečný závazek padělatele,
- vliv nepravosti směnečného prohlášení nebo podpisu na směnečném prohlášení na směnečnou legitimaci a na směnečné oprávnění majitele směnky.

9.5.1. Vliv nepravosti směnečného prohlášení nebo podpisu na směnce na závazek podpisatele a údajného podpisatele padělaného směnečného prohlášení

Směnečná prohlášení opatřená nepravým podpisem a stejně tak i směnečná prohlášení padělaná doplněním textu jsou materiálně neplatná (nezávazná) právní jednání. Podpisatel směnečného

prohlášení, jež bylo paděláno doplněním textu, není z padělaného směnečného prohlášení směnečně zavázán. Směnečně zavázán není ani ten, kdo je směnkou identifikován jako směnečný dlužník a jehož podpis na směnce není pravý.

9.5.2. Vliv nepravosti směnečného prohlášení nebo podpisu na směnečném prohlášení na směnečné závazky dalších podpisatelů směnky

Je-li tedy padělána základní směnka, jež vykazuje znaky formálně platné směnky, není z ní zavázán výstavce. Příjemce, avalisté, indosanti či příjemce pro čest však z takové směnky jsou v případě, že jejich směnečné prohlášení je platné jak formálně, tak i materiálně, směnečně zavázáni. Obsahuje-li směnka padělaný indosament, jež vykazuje znaky formálně platného rubopisu, nemá tato skutečnost vliv na existenci závazku výstavce tohoto cenného papíru, příjemce nebo avalistů či ostatních indosantů. V rámci směnečného vztahu, který je založen emisí formálně platné směnky obsahující nepravý indosament, představuje nepravost indosamentu překážku vzniku a existence směnečného závazku jen toho indosanta, jež je údajným podpisatelem předmětného nepravého indosamentu. Je-li nepravé akceptační nebo rukojemské prohlášení, má fakt, že se jedná o padělané další směnečné prohlášení negativní vliv na existenci směnečného závazku údajného podpisatele předmětného nepravého směnečného prohlášení. Směnečných závazků ostatních osob podepsaných na směnce obsahující nepravé směnečné prohlášení se nepravost zmíněného směnečného jednání (směnečného prohlášení) nedotýká.

9.5.3. Vliv nepravosti směnečného prohlášení nebo podpisu na směnečném prohlášení na směnečný závazek padělatele

Padělatel směnky (základní směnky), a stejně tak i ten, kdo na směnku připojil nepravé další směnečné prohlášení, nejsou ze směnky zavázáni.^[14] Uvedený závěr platí jak pro padělání podpisu, tak i pro padělání směnečného prohlášení dodatečným doplněním textu směnečného prohlášení k pravému podpisu. Padělání směnky se neděje v právním režimu zastoupení, a to ani zastoupení neoprávněného. Padělatel směnky, jiného směnečného prohlášení nebo podpisu na směnce nemá tudíž postavení neoprávněného zástupce. Původce padělané směnky, nepravého dalšího směnečného prohlášení nebo nepravého podpisu na směnce tudíž není směnečně zavázán jako neoprávněný zástupce v intencích právního režimu, jež je zakotven v čl. I. § 8 ZSŠ.

Zcela beztrestný - v rovině soukromého práva - však padělatel směnky, směnečného prohlášení nebo podpisu na směnce není. Nemám pochybnosti o tom, že odpovídá za škodu podle občanského zákoníku.

9.5.4. Vliv nepravosti směnečného prohlášení nebo podpisu na směnečném prohlášení na směnečnou legitimaci a na směnečné oprávnění majitele směnky

Nepravost základní směnky, jakož i kteréhokoli ze směnečných prohlášení, jež jsou na směnce vyhotovena, nijak neovlivňují věřitelskou pozici držitele směnky. Pokud je držitel směnky remitentem, nebo k tomuto vede nepřetržitá řada formálně platných indosamentů, svědčí uvedenému účastníkovi směnečného vztahu na straně věřitele směnečná legitimace k tomuto cennému papíru, tedy domněnka vlastnického práva. Výše uvedený závěr je plně validní i v případě, že se nepravost týká některého z indosamentů, který tvoří jeden z článků nepřetržité řady rubopisů.

Při zkoumání směnečné legitimace držitele směnky se obsah základní směnky a nepřetržitost řady indosamentů posuzuje výlučně z formálního hlediska. Nepravost podpisu výstavce, nepravost podpisu některého z indosantů, jež autorizují indosamenty tvořící nepřetržitou řadu, která vede od remitenta k indosatáři, a nepravost kteréhokoli ze směnečných prohlášení vyhotovených na směnce (včetně základní směnky), jsou prosty jakéhokoli vlivu na směnečnou legitimaci držitele směnky, tedy na domněnku vlastnického práva k uvedenému cennému papíru.

Nepravost kteréhokoli ze směnečných prohlášení (včetně základní směnky) a nepravost podpisu na směnce má jen omezený vliv na směnečné oprávnění majitele směnky. Majiteli směnky, na níž je vyhotoveno jedno nebo více nepravých směnečných prohlášení nebo směnečných prohlášení s nepravým podpisem, svědčí směnečná pohledávka za všemi podpisateli pravých a platných směnečných prohlášení opatřených pravým podpisem.

10. Právní režim padělání základní směnky a dalšího směnečného prohlášení (včetně podpisu na směnce)

Právní úprava padělání základní směnky a dalšího směnečného prohlášení (včetně podpisů na směnce), která je obsažena v ZSŠ, je koncipována v podstatě marginálně a zdaleka ji nelze považovat za komplexní. Směnečněprávní režim padělání směnky nebo dalšího směnečného prohlášení doplněním textu není v zákoně upraven vůbec a je třeba jej dovozovat. Stejně je to i s absencí či existencí směnečného závazku padělatele, když na tento následek padělání směnky nebo směnečného prohlášení ZSŠ taktéž nepamatuje.

Výslovnou úpravu části problematiky padělání směnky a dalších směnečných prohlášení lze nalézt v ustanovení čl. I. § 7 ZSŠ, v němž lze dohledat (mimo jiné) právní regulaci vyhotovení nepravých podpisů na směnce. Konstatované ustanovení (vedle dalšího) zakotvuje, že:

- nepravý podpis nezavazuje toho, jehož účastenství ve směnečném vztahu na straně dlužníka deklaruje směnečné prohlášení opatřené nepravým podpisem,
- nepravost základní směnky a stejně i tak kteréhokoli dalšího směnečného prohlášení a podpisu vyhotoveného na směnce nemá nepříznivý vliv na vznik směnečných závazků dalších podpisatelů tohoto cenného papíru.

Pro posouzení padělání směnky doplněním textu základní směnky do původní listiny není k dispozici bezprostřední normativní opora v podobě explicitní právní regulace, výslovně je neupravuje ani ustanovení čl. I. § 69 ZSŠ, které je zaměřeno na vymezení právních následků změny textu směnky. Pokud je k vytvoření směnky doplněním textu základní směnky nebo jejích podstatných částí použita jiná listina než blankosměnka, není uvedený listinný základ budoucí padělané směnky v okamžiku doplnění základní směnky do této směnkou, z čehož vyplývá, že předmětné padělání směnky nemá povahu změny textu směnky.

Hypotéza ustanovení čl. I. § 69 ZSŠ je formulována jednoznačně tak, že uvedená norma právně reguluje změny textu směnky. Pokud zákon neobsahuje ustanovení, pod jehož skutkovou podstatu by bylo možné určitý skutkový děj podřadit, je namísto hledat ustanovení, které upravuje obdobnou situaci. Pro stanovení právních následků padělání směnky doplněním textu základní směnky lze v intencích analogie legis teoreticky použít buď ustanovení čl. I. § 10 ZSŠ nebo již zmíněné ustanovení čl. I. § 69 ZSŠ. Ustanovení čl. I. § 10 ZSŠ upravuje situaci principiálně odlišnou, neboť stanoví následky sice excesivního, nicméně dovoleného a existencí vyplňovacího oprávnění licencovaného doplnění textu do listiny (v tomto případě do směnečného blanketu), která byla emitována s tím, že její text může být dodatečně precizován do podoby úplné směnky. Padělání

směnky doplněním textu celé základní směnky je nedovoleným zásahem do listiny, který nebyl podpisatelem listiny předvídan a k jehož uskutečnění nebyl poskytnut mandát cestou udělení vyplňovacího práva. Při zohlednění zásadní a principiální obsahové disproporce mezi vyplněním blankosměnky a paděláním směnky, jež je uskutečněno doplněním základní směnky do listiny je analogická aplikace čl. I. § 10 ZSŠ na neoprávněné vytvoření – paděláním směnky doplněním textu nepřijatelná. Z uvedeného důvodu je namísto paděláním směnky doplněním textu celé základní směnky přiměřeně podříditi právnímu režimu ustanovení čl. I. § 69 ZSŠ, které naopak upravuje situaci skutkově obdobnou.

Paděláním dalšího směnečného prohlášení neoprávněným doplněním jeho textu do směnky (tedy umístěním textu tohoto směnečného prohlášení k podpisu, který byl na směnku připojen dříve) naplňuje znaky skutkové podstaty změny textu směnky, neboť je realizováno na směnce a jedná se o změnu textu tohoto cenného papíru. Paděláním dalšího směnečného prohlášení neoprávněným doplněním jeho textu do směnky je tudíž třeba posuzovat podle ustanovení čl. I. § 69 ZSŠ, neboť se jedná o změnu textu směnky.

11. Paděláním blankosměnky

Blankosměnka může být emitována jako zárodek směnky (když neobsahuje některou podstatnou náležitost směnky) nebo jako směnka s doplnitelným obsahem (jedná se o blankosměnku, která vykazuje náležitosti formálně platné směnky a do jejího textu mohou být doplněny jedna nebo více doložek).^[15] Blankosměnka, která neobsahuje všechny podstatné náležitosti směnky, a je jen pouhým zárodkem směnky, není směnkou. Pojmovým znakem vytvoření nepravé (padělané) směnky je fakt, že předmětem útoku a/nebo produktem vzniku uvedeného jednání musí být směnka. Paděláním blankosměnky, která nebyla směnkou (byla jen zárodkem směnky), nelze důvodně považovat za paděláním směnky.

12. Padělaná směnka - směnka nebo nesměnka?

Materiální neplatnost směnečného prohlášení způsobuje, že jeho podpisatel není z předmětné směnečné listiny směnečně zavázán. Základní směnka přitom není z působení uvedeného pravidla vyňata.

Fakt, že je základní směnka padělaná, je třeba považovat za okolnost, která způsobuje materiální neplatnost (nezávaznost) tohoto směnečného prohlášení a tím i cenného papíru jako celku. Výstavce takové směnky není z této směnečně zavázán. Pokud však padělaná směnka vykazuje všechny náležitosti formálně platné směnky a neobsahuje žádný údaj, který by způsoboval formální neplatnost této směnečné listiny, jedná se o formálně platnou směnku.

Na otázku, zda je formálně platná padělaná základní směnka (tedy formálně platná základní směnka stížená materiální neplatností) směnkou, odpovídám, že se jedná o směnku.

Závěr

Směnka patří mezi listiny, které mohou být a zdaleka ne výjimečně bývají dotčeny paděláním. Paděláním se může týkat základní směnky, tedy i směnky jako celku, nebo některého ze směnečných

prohlášení, jež jsou na směnce vyhotovena.

Směnka se může sestávat z více směnečných prohlášení. Vedle základní směnky může tato obsahovat akceptační prohlášení, rukojemské prohlášení, indosament či intervenční akcept, anebo kvitanci (případně i další směnečná prohlášení). Od směnečných prohlášení je třeba odlišit směnečné doložky, které tvoří doplňující obsah některého ze směnečných prohlášení.

Za padělanou lze považovat směnku, jejíž základní směnka je nepravá. Vedle padělané směnky se může vyskytnout pravá směnka s padělaným dalším směnečným prohlášením. Pravá směnka může obsahovat pozměněné další směnečné prohlášení; takovou směnku je namísto považovat za směnku s padělaným dalším směnečným prohlášením.

Padělání směnky spočívá ve vytvoření nové nepravé směnky. Může být uskutečněno vyhotovením nepravého podpisu pod text základní směnky, nebo doplněním textu základní směnky nad originální podpis, který na listinu nebyl připojen s cílem dát vzniknout směnce nebo blankosměnce. Padělání dalšího směnečného prohlášení lze realizovat doplněním nepravého podpisu pod text dalšího směnečného prohlášení, jež je umístěno na pravé směnce, nebo doplněním textu dalšího směnečného prohlášení k pravému, který byl pořízen na pravou směnku, aniž by úmyslem podpisatele bylo vytvořit další směnečné prohlášení.

Za nepravý považují podpis padělaný, podpis zfalšovaný a podpis vymyšlené osoby. Padělaný podpis je vyhotoven osobou odlišnou od toho, kdo je samotným podpisem nebo textem směnečného prohlášení identifikován jako podpisatel. Zfalšovaný je původně pravý podpis, jenž byl dodatečně neoprávněně pozměněn. Podpis vymyšlené osoby je vytvořen tak, že se podpisatel na směnku podepíše takovým způsobem, že z podpisu nebo obsahu směnky vyplývá, že směnku podepsala existující osoba, která však neexistuje a byla podpisatelem směnky vymyšlena.

Od padělání směnky je třeba odlišit padělání zárodku směnky, tedy směnečného blanketu, který v okamžiku padělání nebo pozměnění nebyl směnkou.

Padělaná směnka je v případě, že obsahuje všechny podstatné směnečné náležitosti a není dotčena zjevnou vadou způsobující neplatnost tohoto právního jednání, formálně platnou směnkou, jež je stížena materiální neplatností. Padělání základní směnky způsobuje, že výstavce není z této směnečné listiny směnečně zavázán. Směnka s padělaným dalším směnečným prohlášením je platná jak formálně, tak i materiálně. Ze směnky, jež obsahuje nepravé další směnečné prohlášení jsou směnečně zavázáni všichni s výjimkou toho, kdo má být autorem padělaného dalšího směnečného prohlášení.

K padělání směnky nebo dalšího směnečného prohlášení bych závěrem uvedl, že:

- Padělání směnky lze označit jako obzvláště nekorektní jednání, které na žebříčku protiprávnosti a nepoctivosti stojí obzvláště vysoko. Je tomu tak zejména proto, že
- prokázání faktu, že směnka byla padělána, a to zejména v případě, že je padělání uskutečněno doplněním textu základní směnky do listiny s původně jiným obsahem není zdaleka snadnou procesní disciplínou, a stejně tak
- prokázání skutečnosti, že bylo paděláno další směnečné prohlášení doplněním textu nepatří mezi důkazně snadné situace,
- i prokazování nepravosti podpisu může být v případě vysoké odborné kvality při padělání signatury obtížné.[\[16\]](#)
- Padělání směnky otevírá cestu k mnohdy úspěšnému zneužití směnky.
- Padělání směnky a stejně tak i dalších směnečných prohlášení, jež jsou vyhotovena na směnce,

je třeba přiznat charakter právně nebezpečných faktických kroků, které mohou:

- směnečným dlužníkům, ale i osobám, jež se směňky „ani nedotkly“, způsobit vážnou újmu v podobě uložení povinnosti zaplatit neexistující směnečný dluh soudem, a
- padělatelům směnek nebo nabyvatelům padělaných směnek přinést neopodstatněný výdělek v důsledku vymožení přiznaných neexistujících směnečných nároků dovozených z padělaných směnek. [17]

JUDr. Radim Chalupa, Ph.D.,
advokát

[JUDr. Radim Chalupa, Ph.D.](#)

Kuzina 169
679 76 Drnovice u Lysic

Tel.: + 420 777 847 897

Tel.: +420 775 377 573

e-mail: radim.chalupa.ak@gmail.com

JUDr. Radim Chalupa, Ph.D je advokát specializující se na směnečné, insolvenční a exekuční právo, jakož i na civilní právo procesní, a dále pak na obchodní a dědické právo

JUDr. Radim Chalupa, Ph.D je také autorem celé řady publikací z oblasti směnečného práva, z nichž zmiňujeme zejména *Zákon směnečný a šekový: komentář směnečné části*; *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář směnečné části z roku 2021*, a monografie *Zajišťovací směnka z roku 2009*, *Směnka v soudním řízení z roku 2017* a *Řízení o zaplacení směnečného nároku (specifika a problémové aspekty) z roku 2019* a nově i *Excesivní uplatnění a zneužití směňky z roku 2022*.

[1] Obdobně H. SCHUMANN: „Padělání je podle panujícího názoru vždy nové vytvoření listinného prohlášení, zatímco změna obsahu již existujícího dokumentu je označována jako pozměnění.“ In: SCHUMANN, H. Die Fälschung nach dem neuen Wechsel- und Scheckrecht. Berlin: Carl Heymanns Verlag, 1935, s. 2: „Die Fälschung ist nach herrschender Meinung stest die Neuherstellung einer urkundlichen Erklärung, während man die inhaltliche Veänderung einer bereits bestehenden Urkunde als Verfälschung bezeichnet.“

[2] ROUČEK, F. Nové československé právo směnečné. 5. vyd. Brno: Barvič & Novotný, 1931. s. 107: „Zfalšovaný obsah. Byl-li obsah směnečného prohlášení (t.j. základní směňky nebo některého dalšího směnečného prohlášení) zfalšován, rozeznáváme: A. stalo-li se zfalšování tím způsobem, že celé směnečné prohlášení nebo jeho podstatná náležitost byla fyzicky odstraněna, zmizel tím vnější podklad a proto i závazek z takového směnečného prohlášení. A. Stalo-li se zfalšování jiným způsobem (na př. doplněním domicilu, čímž platební místo sice jest měněno, ale údaj jeho zůstává), jsou ti, kdož vstoupili do směnečné obligace...“ HERMANN-OTAVSKÝ, K. Československé právo směnečné s otiskem ženevských konvencí z r. 1930. 2. vyd. Praha: Spolek československých právníků „Všehrd“, 1930, s. 142: „Jak nepovolané zmaření, tak i nepovolané škrtnutí skripturního aktu anebo vůbec součástky obsahu směnečného bude se začasté charakterisovati jakožto zfalšování směňky, a to tenkrát, když se následkem takového zásahu obsah směnečných závazků objevuje vůči nabyvateli odchýlným od původního, pravého obsahu jejich, shodného s původním zněním směňky.“

[3] Základní směňku nelze považovat za první a prvotní směnečné prohlášení v případě, že je tato emitována v podobě blankoakceptu nebo blankoavala, neboť v uvedených případech vzniká směňka vyhotovením akceptu nebo rukojemského prohlášení. Obdobně KOVAŘÍK, Z. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 6. dopl. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 60: „Listinu by vyhotovil směnečník, jako směnečníka by sebe na ní uvedl a hned by ji opatřil i akceptem. Takto vyhotovenou směňku by předal majiteli, který by musel nejméně opatřit podpis výstavce. U směňky na vlastní řad by šlo o jeho vlastní podpis. Hovoří se o blankoakceptech.“ Obdobně KOTÁSEK, J. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 107: „Blankosměňka je předně listina, která je podepsána alespoň jedním potenciálním účastníkem směnečného vztahu. Může jít o podpis výstavce, akceptanta (pak hovoříme o tzv. blankoakceptu) nebo i o podpis avala.“ Shodně CHALUPA, R. Zákon směnečný a šekový: komentář směnečné části; Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář směnečné části. Praha: Leges, 2021, s. 96: „Blankopodpisatelem nemusí být pouze výstavce. Původcem blankosměňky může být výstavce, příjemce a směnečný rukojmí. Zdaleka ne výjimečně blankosměňku emituje příjemce ve formě blankoakceptu, teoreticky připadá v úvahu i emise blankosměňky směnečným rukojmím v podobě blankoavalu, nejčastěji však blankosměňku dává do oběhu výstavce v podobě nevyplněné základní směňky.“

[4] Obdobně H. SCHUMANN: „Význam podpisu spočívá – což je nesporné – minimálně v tom, že se podepisující osoba hlásí k obsahu podepsaného textu.“ In: SCHUMANN, H. Die Fälschung nach dem neuen Wechsel- und Scheckrecht. Berlin: Carl Heymanns Verlag, 1935, s. 6: „Die Bedeutung einer Unterschrift besteht – das ist nicht streitig – zum mindesten darin, daß sich der Unterschreibende zum Inhalt des unterschriebenen Textes bekennt.“

[5] Shodně CHALUPA, R. Excesivní uplatnění a zneužití směňky. Praha: Leges, 2022. s. 333. Obdobně SMITEK, J. ŠTĚPINA, J. Nové směnečné právo. Praha: Svaz spořitelén, 1941, s. 52 a 53.

[6] Obdobně ROUČEK, F. Nové československé právo směnečné. 5. vyd. Brno: Barvič & Novotný, 1931. s. 106: „falešný, t. j. takový, který pochází sice původně a nikoli protiprávně od osoby, kterou označuje jménem občanským nebo obchodním (firmou), a který tedy jest původně pravý, ale později byl protiprávně změněn, na př. připojením nepravého křestního jména nebo koncovkou 'ová' (aby z podpisu manželova byl podpis manželčin), nebo dodatkem označujícím společnost (na př. 'a spol.'), anebo doložkou, jakoby šlo o podpis zástupce, svědka, avalisty a pod.“

[7] Shodně ŠVAMBERG, G. Československé právo směnečné a šekové. 1. vyd. Praha: Palásek a Kraus, 1947, s. 191: „Směňky sklepní jsou takové směňky nepravé, na nichž je jako příjemce nebo

výstavce podepsána osoba vůbec neexistující, smyšlená...“ Obdobně SCHUMANN, H. Die Fälschung nach dem neuen Wechsel- und Scheckrecht. Berlin: Carl Heymanns Verlag, 1935, s. 16-17: „Falešný dojem o osobě výstavce, který je podstatný v rámci pojmu padělaní, bývá zpravidla vyvolán podepsáním cizím jménem, přičemž nezáleží na tom, zda se jedná o jméno skutečně existující fyzické nebo právnické osoby nebo o jméno již zemřelé nebo - jako v případě sklepní nebo fiktivní směnky - pouze vymyšlené osoby.“

[8] J. Kotásek k nepravým a padělaným podpisům uvádí: „...zákon v demonstrativním výčtu uvádí podpisy nepravé. Jde o podpisy, které pouze vzbuzují zdání, že pocházejí od určité konkrétní osoby. Rozlišujeme prostý nepravý podpis, kdy je signatura jiné osoby provedena bez jakékoliv snahy o napodobení (Kovařík 1999, s. 37) - např. proto, že podpisateli není ani znám, a podpis padělaný, u kterého pachatel naopak usiluje o co nejvěrnější imitaci.“ In: KOTÁSEK, J. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 85.

Z. Kovařík k nepravým a padělaným podpisům uvádí: „- podpisy nepravé. Jde o případy osob sice existujících, ale provedené nějakým jiným způsobem bez snahy o napodobení (osoba A podepíše jménem osoby B, aniž by vůbec znala, jak se osoba B podepisuje, a podpis provede vlastním rukopisem) i podpisy padělané, tedy podpisy, kdy podpisatel se snaží vzbudit co nejvěrohodnější zdání, že podepsal někdo jiný.“ In: KOVAŘÍK, Z. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 6., dopl. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 51.

[9] K uvedeným podpisům KOTÁSEK, J. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 85: „Za zvláštní druh nepravých podpisů, na které je výslovně pamatováno ve společných ustanoveních v čl. III § 3 odst. 1, jsou někdy považovány i podpisy učiněné tak, že zástupce podepíše jméno osoby zastoupené (namísto toho, aby se podepsal vlastním jménem s označením, za koho je jednáno).“

[10] Obdobně Z. Kovařík: „Podpis směnky může být neplatný z hlediska formálního... anebo materiálního.“ In: KOVAŘÍK, Z. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 6. dopl. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 50.

[11] Shodně CHALUPA, R. Zákon směnečný a šekový: komentář směnečné části; Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář směnečné části. Praha: Leges, 2021, s. 75: „Materiální neplatnost směnečného prohlášení je způsobena takovou vadou tohoto prohlášení, která není patrná z jeho textu. Materiální neplatnost směnečného prohlášení je tedy způsobena „skrytou“ vadou, která není ze směnky patrná.“

[12] J. Kotásek se k označení materiálně neplatných směnečných prohlášení vyjadřuje nepřímou, když konstatuje tyto skupiny námitek: námítka z vlastních vztahů, námítka listinné, námítka nezávaznosti směnečného prohlášení a námítka nekorektního vyplnění blankosměnky. In: KOTÁSEK, J. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 148-151. Vizte rovněž KOTÁSEK, J. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 83: „Tyto vady - ač nejsou z listiny zřejmé - vedou v důsledku k tomu, že domnělý dlužník nebude ze směnky zavázán. V teorii směnečného práva se běžně hovoří o tzv. materiální neplatnosti, která na rozdíl od neplatnosti formální v zásadě není rozpoznatelná z listiny.“

[13] Obdobně ROUČEK, F. Nové československé právo směnečné. 5. vyd. Brno: Barvič & Novotný,

1931. s. 107: „...nemají vlivu na směnečně-právní účinek podpisů pravých t zv. princip vzájemné nezávislosti prohlášení (vyslovený v §u 77 i v §u 2).“

[14] Obdobně J. Kotásek, J. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 85. Obdobně i ROUČEK, F. Nové československé právo směnečné. 5. vyd. Brno: Barvič & Novotný, 1931. s. 107: „... směnečně nezavazují ani pachatele, ani toho, koho jménem občanským nebo obchodním (firmou) označují. Vždyť ani jeden, ani druhý nepodepsal, ani nejde o podpis zástupcem (není splněna forma podle §u 102). Proto oba mají námitku zfalšování (exceptio falsi) a plnil-li některý z nich, může plnění zpět žádati (šlo by o plnění nedluhu).“

[15] Shodně KOTÁSEK, J. Blankosměnka z pohledu dlužníka. Časopis pro právní vědu a praxi. 1999, ročník 7, číslo 3, s. 284: „Blankosměnka je listina, která zpravidla* ještě není směnkou, ale má se jí teprve stát. *Samozřejmě je možné, že by blankosměnka formálně obstála již jako platná směnka. (Tak tomu bude u tzv. vistasměnky, tedy směnky na viděnou, která je splatná při předložení.“. Shodně i KOVAŘÍK, Z. Vznik, podstata a zánik práva vyplnit blankosměnku. Právní rozhledy. 2007, ročník 15, číslo 1, s. 14: „Především určitá listina může být zároveň blankosměnkou a směnkou, to znamená, aniž bylo k vyplňování vůbec přikročeno. Takových případů nepřichází v úvahu mnoho, ale jsou možné, ba nastávají. Jde o blankosměnky, ve kterých chybí údaj splatnosti a podle ujednání má jej majitel listiny později doplnit.“

[16] Obdobně CHALUPA, R. Excesivní uplatnění a zneužití směnky. Praha: Leges, 2022. s. 329 a násl.

[17] Shodně CHALUPA, R. Excesivní uplatnění a zneužití směnky. Praha: Leges, 2022. s. 346.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenci při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenci – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)